

Ristijärven kunta ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2020

Tarkastuslautakunta 27.5.2021 § 5

RISTIJÄRVEN KUNTA

Tarkastuslautakunta

Ristijärven kunnanvaltuustolle

ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2020

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan on mm. valmisteltava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tarkastuslautakunta

Ristijärven kunnanvaltuuston valitsemina tarkastuslautakunnan jäsenet ajalla 1.6. 2017 - 31.5.2021

Varsinainen jäsen

Arto Klemetti
Marja Haapamäki
Arto Tolonen (Mehtä)
Tapio Pikkarainen 1.6.2018 saakka
1.6.2018 lukien Anu Kemppainen
Katariina Roimela

Henkilökohtainen varajäsen

Jorma Trumf
Anja Juntunen
Hanna-Leena Keränen

Timo Tervonen
Anu Kemppainen 1.6.2017-31.5. 2018,
Minna-Liisa Laakso 1.6.2018 lukien

Tarkistettiin jääviydet. Todettiin puheenjohtaja Arto Klemetin jääviys varhaiskasvatuksen osalta, jäsen Anu Kemppaisen jääviys maatalouslomituksen osalta sekä Katariina Roimelan jääviys Ristijärven Vuokratalot Oy:n osalta.

Tarkastuslautakunnan puheenjohtajana toimi Arto Klemetti, varapuheenjohtajana Marja Haapamäki. Tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut palvelusihteeri Lea Lukkari.

Vuoden 2020 arviointia varten lautakunta on kokoontunut yhteensä kuusi (6) kertaa, joista 27.5.2021 pidetty kokous oli arviointikertomuksen allekirjoituskokous.

Tilikauden 2020 tarkastus sekä tarkastuslautakunnan työskentelytapa tilikauden aikana.

Tarkastuslautakunnan käytännön arviointityö on muodostunut mm. arviointisuunnitelman laatimisesta, arviointimenetelmän valitsemisesta, viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden kuulemisista kokouksissa sekä esityslistojen ja pöytäkirjojen lukemisesta. Ensisijaisesti arviointi suoritettiin arvioitavan vuoden tilinpäätöksen ja siihen sisältyvän toimintakertomuksen perusteella.

Tilikauden 2020 tarkastuslautakunnan kokoukset ja käsitellyt asioita:

28.10.2020

Talous- ja toimintakatsaus 2020. Tilintarkastajan tilintarkastuksen työohjelma ja tarkastussuunnitelma 2020. Tarkastuslautakunnan arvioinnin arviointisuunnitelma/työohjelma v.2020 tilien tarkastuksessa. Tarkastuslautakunnan jäsenten työnjako v.2020 tilintarkastuksessa ja jääviys. Tarkastuslautakunnan talousarvio v.2021.

2.12.2020

Rehtori/sivistyspäällikön ja kunnanjohtajan katsaukset vuoteen 2020. Kunnan hallinnon ja talouden tarkastuspalvelut .

13.1.2021

Kehittämispäällikön ja teknisen päällikön katsaukset vuoteen 2020. Kunnan hallinnon ja talouden tarkastuspalvelut 2021-2022, esitys tilintarkastusyhteisöstä valtuustolle.

20.4.2021

Kunnanjohtaja, talousarvion 2020 selostus. Arviointikertomuksen kirjoitus aloitettiin.

20.5.2021

Tilintarkastajan loppuraportti tilikauden 2020 tarkastuksesta sekä tilintarkastuskertomus vuodelta 2020. Arviointikertomuksen kirjoitusta jatkettiin.

27.5.2021

Hallintopäällikön esittäytyminen.

Merkitään kunnan tilinpäätös ja toimintakertomus 2020 tietoon saaduksi, esitetään valtuustolle tilinpäätöksen hyväksymistä ja esitys vastuuvapauden myöntämisestä tilivelvollisille. Saatetaan tilintarkastuskertomus 2020 valtuustolle. Arviointikertomuksen 2020 hyväksyminen ja lähetys valtuustolle.

Vastuujakoa lautakunnan jäsenten kesken ei ole suoritettu, lautakunnan kaikki jäsenet ovat olleet seurantavastuussa vuoden 2020 tarkastuksessa.

Kunnan tarkastusyhteisönä on ollut BDO Auditor. Vastuunalaisena tilintarkastajana on toiminut HTT, KHT Tiina Mikkonen-Brännkärr.

Tilintarkastusyhteisön sopimusta jatkettiin kunnanvaltuuston päätöksellä 17.2.2021 § 4 koskemaan myös vuosien 2021-2022 tilintarkastusta.

Tarkastuslautakunta on sidonnaisuusrekisterin ylläpitäjä

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on valvoa kuntalain 84 §:ssä tarkoitetun sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamisesta ja huolehtia sidonnaisuusrekisterin julkisten tietojen julkaisemisesta kunnan verkkosivulla.

Tarkastuslautakunnan on saatettava sidonnaisuusilmoitukset valtuustolle tiedoksi kerran vuodessa.

Tarkastuslautakunta on tarkastanut edellisen kerran saapuneet muutosilmoitukset sidonnaisuusrekisteriin kokouksessaan 28.10.2020. Valtuustolle sidonnaisuusrekisteri on annettu tiedoksi 11.11.2020.

Hyväksytyt sidonnaisuusilmoitukset ovat nähtävillä kunnan kotisivulla osoitteessa www.ristijarvi.fi/toimielimet ja sidonnaisuudet.

Talouden toteutuminen

Ristijärven kunnan vuoden 2020 talous on -80 539 euroa alijäämäinen.

Tuloveroprosentti säilyi 21,50 prosentissa. Kiinteistöveroprosentit pysyivät myös 2019 tasossa.

Verotulot vähenivät 71 200 euroa verrattuna edellisvuoteen.

Suurin tulosta heikentävä meno oli Kainuun sote ky:n alijäämä, joka oli huomattavasti suurempi kuin oli arvioitu. Kainuun Sote ky:n alijäämä vuonna 2020 oli 26 726 005 €, josta Ristijärven kunnan osuus oli 494 143 €.

Tarkastuslautakunta:

Korona pandemian takia kunnalla on ollut haasteita toimintojen järjestämiseksi mm. perusopetuksen osittainen etäopetus alkuvuodesta, kirjaston ja kunnantalon sulkeminen sekä tulojen menetyksiä mm varhaiskasvatuksen maksuissa.

Lainamäärän kehitys

Korollisen vieraan pääoman määrä vuoden lopussa oli 6,3 milj.€ ja 4958 €/asukas.

Kunnan asukasmäärä 31.12.2020 oli 1236 asukasta, asukasmäärä väheni edellisestä vuodesta 36 henkilöllä. Lapsia syntyi vuoden aikana 6. Vuoden 2020 lopussa yli 64 –vuotiaiden osuus väestöstä oli 38,1 % .

Talouden tasapaino

Ristijärven kunnan vuosikate ei riittänyt vuosina 2018-2020 kattamaan suunnitelmanmukaisia poistoja ja arvonalentumisia.

Taloussuunnitelomavuosina 2021-2022 vuosikatteen eivät myöskään riittäne kattamaan suunnitelman mukaisia poistoja. Kunnalla tulee taloussuunnitelukaudella olemaan investointimenoja, joita ei voida rahoittaa varsinaisen toiminnan tulovirralla vaan niitä varten nostetaan lainaa. .

(1 000 €)	TS 2023	TS 2022	TA 2021	TP 2020	TP 2019	TP 2018
Vuosikate	446	216	153	294	352	-55
Poistot	-413	-413	-431	-381	-468	-566
Kate poistojen jälkeen	33	-196	-278	-87	-116	-621
Investointimenot	-50	-80	-105	-715	-399	-154

Taulukko: Kunnan tuloslaskelman vuosikate, suunnitelman mukaiset poistot ja investointimenot.

		2019	2020	Toteuma
Asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kuntakonsernin viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa/as ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500/as euroa.	Raja-arvo	-500	-1 000	
	Toteuma	1 022	798	Ei täyty
TAI jos kahden viimeisen tilinpäätöksen mukaan seuraavat tunnusluvut täyttyvät:				
- Kuntakonsernin vuosikate negatiivinen	Vuosikate Eur/asukas	539	627	Ei täyty
- Tuloveroprosentti vähintään 1,0 prosenttiyksikköä korkeampi vs. kuntien painotettu keskimääräinen (2019: 19,88, 2020: 19,97)	Raja-arvo	20,88	20,97	
	Toteuma	21,5	21,5	Täyttyy
- Kuntakonsernin lainamäärä/asukas ylittää kuntakonsernien keskimääräisen (2019: 7 105 eur/as)	Toteuma	7 130	7 217	Täyttynee Vuoden 2020 konsernin keskiarvoa ei tiedossa
- Kuntakonsernin suhteellinen velkaantuminen vähintään 50 %	Toteuma	53,9	50,3	Täyttyy

Kunnan talous on kireällä. Kunnassa on laadittu talouden tasapainottamisohjelma taloustilanteen parantamiseksi. Koronaviruspandemia tulee vaikuttamaan kunnan toimintaan myös vuoden 2021 aikana. Taloussuunnitelma 2021-2022 on alijäämäinen, joten tärkeää on huolehtia tasapainottamisohjelman noudattamisesta sekä jatkaa tarkkaa taloudenpitoa ja -seurantaa.

Konserniasiat

Konsernin toimintaa ohjaa kunnanhallitus ja valtuuston 14.3.2018 hyväksymä konserniohje. Ristijärven kuntakonserniin kuuluvat tytäryhteisöt Kiinteistö Oy Saukkohaka, Ristijärven Vuokratalot Oy, Seniorpolis Oy ja Osuuskunta Seniorisilta.

Seniorpolis Oy ja Kiinteistö Oy Saukkohaka ovat ns. lepäävässä tilassa eikä niillä siten ole ollut toimintaa.

Kuntakonsernissa ei ole tapahtunut oleellisia muutoksia vuoden 2020 aikana. Konserniin kuuluvien asuintalojen vuokrausaste on ollut yli 90 %.

Konsernin vuosikate oli 797 791 euroa. Poistojen ja satunnaisten erien jälkeen tulos on 73 683 euroa alijäämäinen. Konsernin lainakanta on 9,2 milj.euroa.

Tarkastuslautakunta:

Tarkastuslautakunta huomautti edellisessä arviointikertomuksessa Osuuskunta Seniorisillan sopeuttamistoimista. Tähän asiaan tulee palata koronapandemian laannuttua.

Henkilöstö

Henkilöstön määrä 31.12.2020 oli 98, joista vakinaisia 75, sijaisia 7 ja määräaikaista 20.

Naisten osuus koko henkilöstöstä oli 56,12 %.

Vakinaisen henkilökunnan ikärakenne oli miehillä 51,8 vuotta ja naisilla 50,4 vuotta.

Henkilöstön palvelussuhteet ovat virka- tai työsuhteita. Vakinaisesta henkilöstöstä virkasuhteisia on eniten opetustoimessa. Vuoden aikana oli työllistettyinä 184 palkansaajaa.

Korona pandemia takia henkilöstö siirtyi pääosin etätyöskentelyyn.

Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut siirtyivät Kainuun sote kuntayhtymältä Monetra Oy:lle vuoden 2020 alussa.

Tarkastuslautakunta:

Monetra Oy:n talous- ja hallintopalvelut eivät ole toimineet odotetulla tavalla. Uusien ohjelmien käyttöönotto on tuonut haasteita ja lisätoivia henkilöstölle. Sopimuksen toimivuuteen pitää saada korjaus.

Kunnan henkilöstön kehityskeskusteluja ei ole käyty kattavasti. Tarkastuslautakunta katsoo, että kunnan johtoryhmän on huolehdittava, että kehityskeskustelut henkilöstön kanssa käydään vuosittain.

VASTUUALUEIDEN TOIMINNAN ARVIOINTI:

HALLINTOPALVELUT

Vastuualue sisältää hallintopalvelut, yhteispalvelupisteen, henkilöstöpalvelut, tietohallinnon ja kopiointipalvelut. Teknisiin palveluihin on kohdennettu hallinnon tukipalvelun henkilöstöresurssia toisen palvelusihteerin työajasta 40%.

Vuoden 2020 alusta talous- ja henkilöstöpalvelut siirtyivät Monetra Oy palveluntuottajalle. ICT palvelut siirtyivät Atean palveluihin. Dynasty10 -asianhallintaohjelma ja tiedonohjausjärjestelmä (TOJ) siirtyi käyttöönotettavaksi vuoden 2021 alusta lukien.

Tarkastuslautakunta:

Kunnan vakuutukset on kilpailutettu edellisen kerran vuonna 2008. Vakuutukset on syytä kilpailuttaa vuoden 2021 aikana. Vakuutukset tulisi kilpailuttaa jatkossa säännöllisesti.

Elinkeinopalvelut

Kunnan elinkeinotoimintaa johtaa kunnanhallitus. Käytännön kehittämistyötä johtaa kunnanjohtaja.

Tarkastuslautakunta:

Tulisiko yrittäjäyhteistyötä terävöittää?

Maankäyttö – ja strateginen suunnittelu

Tonttien kysyntä oli vilkasta vuoden 2020 aikana. Vakituisen asumisen tontteja myytiin kaksi.

Pajuniemeltä myytiin kaksi vapaa-ajan asumiseen kaavoitettua tonttia.

Pirtin alueen kaupanteko keskeytyi koronan vuoksi rahoittajien ottaessa aikalisän.

Ateria- ja puhtaanapalvelut

Ateriapalvelut siirtyivät kunnalta maaliskuun 2020 alusta Attendo Oy:lle, jolta kunta ostaa oppilasruokailun ja varhaiskasvatuksen ateriat. Aterioiden kuljetuksesta vastaa edelleen kunta ja palveluntuottajana Posti Oy. Ruoanvalmistushenkilöstö siirtyi Attendo Oy:n palvelukseen.

Puhtaanapito siirtyi vuoden 2020 alusta teknisten palveluiden toiminnaksi.

Työllisyyden hoito

Työllisyyden hoidon palvelut tuotetaan yhteistyössä Paltamon ja Hyrynsalmen kunnan kanssa. Isäntäkuntana toimii Paltamo.

Tarkastuslautakunta:

Kelalle maksettu työmarkkinatuen kuntaosuus on melkein kaksinkertaistunut vuodesta 2018 lukien.

Onko yhteistö ollut toimivaa?

SIVISTYSPALVELUT

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatus muodostaa alle kouluikäisten lasten päiväkotihoidon ja kotihoidon kokonaisuuden sekä alkuopetusikäisten koululaisten aamu- ja iltapäivähoidosta. Vuoden 2020 puolella Päiväkoti muutti uusiin tiloihin Palvelukeskukseen.

Varhaiskasvatuspaikka on kyetty järjestämään lain vaatimassa aikataulussa.

Tarkastuslautakunta:

Toimintakertomuksen sivulla 47 oleva taulukko on vaikeasti tulkittavissa.

Lautakunnan puheenjohtaja ei osallistunut lausunnon antamiseen.

Opetustoimi

Perusopetus on saanut omat toimitilansa käyttöön varhaiskasvatuksen muutettua uusiin toimitiloihin. Koronakevät on mullistanut perusopetuksen toimintatavat kun koulut siirtyivät maaliskuussa etäopetukseen kevään ajaksi ja vain suurinta tukea tarvitsevat oppilaat (n.10) jäi käymään koulua lähiopetuksessa.

Vapaa-aikapalvelut

Vapaa-aikapalvelujen tarkoituksena on tuottaa ristijärveläisille kansalaisopiston ja musiikkiopiston palvelut sekä laadukkaita liikunta- ja nuorisopalveluja.

Kansalaisopiston palvelut tuottaa Paltamon kunta. Ristijärven tuntimäärä opetuksesta 995,48 tuntia. Musiikkiopisto järjestää viikottain opetusta Ristijärvellä. Ristijärven toimipaikassa on ollut neljä 4oppilasta.

Vapaa-aikatoimi

Vapaa-aikatoimi on järjestänyt ohjattua liikuntaa esikoulu-9 luokkalaisille sekä ikäihmisille.

Uusi nuorisotila (ent. WillaWanhassa) on tuonut nuorisotilaan uusia kävijöitä.

Nuorisotoimi ja vanhusneuvoston on esittäytynyt eri tapahtumissa. Ristijärvellä on edustus maakunnallisessa nuorisovaltuustossa.

Kirjasto ja kulttuuri

Ristijärven kirjaston osuus Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan eKirjastosta tuotti osittain runsastuneesta lehtitarjonnasta ja koronakevästä johtuen e-lehtien lainaukseen 136 %:n ja e-kirjojen lainaukseen 28 %:n kasvun. Kirjaston sulkuaika oli 17.3.-5.6. ja vuoden poikkeuksellisuus aiheuttivat 20 % vähennyksen fyysisen aineiston lainauksiin. Kirjastokäynnit vähenivät 30 %.

TEKNISET PALVELUT

Rakennusvalvonta ja muut luvat

Maankäytön ja rakennuslain mukaisten sekä muiden kiinteistö-, maa-aines- tai ympäristöalaa koskevien lupien myöntäminen ja lupaehtojen toteutumisen valvonta, sekä muu toimialaan liittyvä valvonta ja neuvonta. Rakennustarkastajan tehtävät on ostettu Hyrynsalmen kunnalta. Rakennustarkastaja toimii Ristijärvellä tiistain lisäksi parillisten viikkojen perjantaina.

Ympäristöhallinto

Ympäristöhallinnon tehtävät hoitaa rakennustarkastaja.

Liikenneväylät ja tilapalvelut

Kiinteistöjen määrä on pienentynyt ja käyttö tehostunut.

Yksityisteiden hoito: Kunta avustaa tiekunnalle/vakituiselle asukkaalle tien kunnossapidosta aiheutuvista kustannuksista kunnanhallituksen määrittämän %-osuuden.

Puhtaanapitotoiminnot ovat siirtyneet teknisen toimen alaisuuteen 1.1.2020 alkaen.

Asuminen: Kunnan vuokra-asuntokanta on sopeutettu kysyntää vastaavaksi.

Investoinnit

Suurimpana investointina on ollut Aholantie 30:n asuinkerrostalon saneeraus, joka aloitettiin syksyllä 2019. Muita huomattavia investointeja ei tilivuonna ole ollut.

Tarkastuslautakunta:

Kunnalla ei ole tarjota yritystiloja, tulisiko niiden tarve arvioida?

MAASEUTUHALLINTO

Lomituspalvelut

Maaseutupalvelut

Maaseututoimi vastaa maaseutuelinkeinojen hallintotehtävistä ja maaseutuelinkeinojen kehittämisestä sekä maatalousyrittäjien ja turkistarhaajien lomituspalveluista.

Maaseutuelinkeinoviranomaiselle säädettyjen tehtävien hoitamisesta on yhteistoimintasopimus Puolangan kunnan kanssa. Tehtävää hoitava maaseutusihteeri työskentelee Ristijärvellä kaksi päivää viikossa, vuonna 2020 kuitenkin koronapandemian vuoksi ajanvarauksella.

Ristijärven kunta vastaa maatalousyrittäjien lomituspalvelujen järjestämisestä Melan kanssa tehdyn toimeksiantosopimuksen mukaisesti paikallisyksikön alueella, johon kuuluvat Ristijärven lisäksi Hyrynsalmi, Paltamo, Puolanka ja Suomussalmi.

Ristijärven paikallisyksikkö hoitaa turkistuottajien lomitukset koko Kainuun alueella lukuun ottamatta entistä Vuolijoen aluetta.

Lomitushallinnossa työskenteli vuoden aikana kolme vakituista henkilöä: lomituspäällikkö ja kaksi vakituista johtavaa lomittajaa sekä lisäksi määräaikainen/osa-aikainen palvelusihteeri.

LUPA- JA VALVONTALAUTAKUNTA

Lupa- ja valvontalautakunnan toimialana on rakentamisen viranomaispalvelut, luvat, valvonta ja neuvonta sekä toiminta ympäristönsuojeluviranomaisena. Lautakunnan esittelijänä toimii rakennustarkastaja. Lautakunnan tehtävät on delegoitu siten, että kokoontumistarve on hyvin vähäinen. Vuoden aikana lautakunta kokoontui kaksi (2) kertaa.

Muut havainnot

Tarkastuslautakunta:

Toimintakertomuksessa 2020 on lukuisia virheitä taulukoissa, jotka vaikeuttivat asioiden ymmärtämistä. Tarkastuslautakunta edellyttää, että asiaan tulee korjaus.

Tarkastuslautakunta toteaa, että henkilöstön perehdyttäminen, esimerkkinä hallintopäällikkö, on ollut puutteellista.

Tarkastuslautakunta toivoo, että kunnan johto olisi enemmän näkyvillä arjessa ristijärveläisten keskuudessa.

Lopuksi

Tarkastuslautakunta yhtyy tilintarkastajan esitykseen, että tilinpäätös vuodelta 2020 voidaan hyväksyä ja että tilivelvollisille myönnetään vastuuvapaus tilikaudelta.

Tarkastuslautakunta esittää kiitokset kunnan hallinnolle palvelujen tuottamisesta ja talousarvion noudattamisesta.

Tarkastuslautakunta jättää arviointikertomuksen vuodelta 2020 kunnanvaltuuston käsiteltäväksi.

Ristijärvellä 27.5.2021

Ristijärven tarkastuslautakunta

Arto Klemetti

Anja Juntunen

Anu Kemppainen

Katariina Roimela

Arto Tolonen